

Source sheet for TGS #13 "Resurrection of the Dead, according to the Rambam and Avodas Hakodesh"

- (1) ותחיית המתים יסוד מיסודות תורת משה רבינו, אין דת ואין קשר עם האומה היהודית למי שאינו מאמין בכך, אלא שהיא לצדיקים... ודע שהאדם ימות בהחלט ויפרד למה שהורכב ממנו... והיסוד השלשה עשר תחיית המתים וכבר ביארנוהו (פירוש המשניות, סנהדרין פ"י מ"א)
- (2) ואלו שאין להן חלק לעולם הבא... והכופרים בתחיית המתים (הלכות תשובה פ"ג ה"ו)
- (3) העולם הבא אין בו גוף וגוייה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף וכו' (שם פ"ח ה"ב)
- (4) א"א דברי זה האיש בעיני קרובים למי שאומר אין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד (השגות הראב"ד שם)
- (5) אינו רחוק שיכון האדם לבאר ענין הקדמה מן ההקדמות בלשון מבואר פשוט, וישתדל בו לדחות הספקות ולהסיר הפרושים, ויבינו חולי הנפשות מן הלשון ההוא הפך ההקדמה אשר כון לבארה. והנה ארע כיוצא בזה בדברי ה' יתעלה, והוא: כאשר כון אדון הנביאים להודיענו בדבר ה', שהוא יתעלה אחד ואין שני לו, ולהסיר מנפשותינו הדעות הנפסדות ההן אשר האמינו המשנים, אמר, מבאר לזאת הפנה: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. " והביאו הנוצרים רא מזה הפסוק על שהאלוה שלושה, ואמרו: אמר ה', ואמר אלהינו, ואמר ה' – הנה לו שלושה שמות, ואמר אחר כן – אחד, ראיה שהם שלושה ושהשלושה אחד, חלילה לאל, כל שכן וכל שכן שיארע כיוצא בו בדברי בשר ודם, כאשר ארע לקצת הפתיים בפרוש דברינו בפנה מפנות התורה (איגרת תחיית המתים, אגרות הרמב"ם, מהדורת שילת ח"א עמ' שלט)
- (6) שתחית המתים פנת תורה... אמנם אינה התכלית האחרונה... שהעולם הבא אין בו מציאות גופות, אחר שאמרו רבותינו ז"ל שאין בו לא אכילה ולא שתיה ולא תשמיש, ומן השקר שיהיו אלו הכלים נמצאים לבטלה, חלילה לה' מפועל הבטלה. כי כשיהיה לאדם פה וצטומכא וכבד וכלי התשמיש והוא לא יאכל ולא ישתה ולא יוליד – יהיה אם כן מציאותם בטלה גמורה (שם, עמ' שמה)
- (7) אלו האנשים אשר ישובו נפשותם לגופות ההם – יאכלו וישתו ויבעלו ויולידו, וימותו אחר חיים ארוכים מאד כחיים הנמצאים בימות המשית. אמנם החיים אשר אין מות אחריהם הם חיי העולם הבא, אחר שאין גוף בהם (שם, עמ' שנד)
- (8) דע, שהמופת בענינים הנמנעים בטבע – לא יתאחר כלל ולא יארך, ולא ישאר על ענינו, שאלו התמיד כן – היה מדריך לספק במופת, שאלו נשאר המטה נחש – היו מספקים היותו נחש מתחלתו... אברח מהתמדת ענין יוצא חוץ לטבע (שם, עמ' שעב)
- (9) דע שהכחשת שוב הנפש לגוף – לפי... שיכחיש הנפלאות כולן... עם אמונת חידוש העולם יתחייב בהכרח שיהיו המופתים כולם אפשריים, ולזה תהיה גם כן תחית המתים אפשרית... ומאמין הקדמות אינו מעדת משה ואברהם כלל, כמו שבארנו במורה נבוכים. ולא לו השרשים האמנו תחית המתים על פשוטה, ושמנוה מפנות התורה (שם, עמ' שסז)

10) השאלה השנית – היות התורה בלתי זוכרת זאת הפנה כלל, לא ברמיזה ואף כי בבאור. ואם אי אפשר מבלתי שיאמר שיש בתורה רמיזות לזאת הפנה... שהם רמזים נסתרים... למה לא זכר בגלוי ובבאור... אבל נזכר... כמי שישתתר לאמר דבר וירצה לסתמו... למה לא נזכרה בתורה תחית המתים – המענה עליה מה שאומר לך... שזאת תחית המתים אמנם תנהג מנהג המופת... והיו בני אדם כולם בזמן ההוא... אומרים בקדמות העולם... וכן יתחייב להם לפי אמונתם הכזבת המופתים... ואיך יסופר למי שלא נתאמתה אצלו הנבואה דבר שאין ראייה עליו... וכאשר רצה ה' יתעלה לתת תורה לישראל... ולא הוציאם מעניי העולם הזה בגמול ובעונש ומהענין אשר בטבע, שהוא השאר הנפש אחר הכרתה... ולא נכנס לזולת זה מענין התחיה. והתמיד הענין כן עד שהתחזקו אלו הפנות והתאמתו בהמשך הדורות, ולא נשאר ספק בנבואת הנביאים ולא בחדוש הנפלאות, ואחר כך ספרו לנו הנביאים מה שהודיעים ה' מענין תחית המתים, והיה קל לקבלו (שם, עמ' שסה ואילך)

11) הפסוקים הרבים מאד... המורים ראייה ברורה... בהרחקת תחיית המתים... אם ימות גבר היחיה... כי מות נמות וכמים הנגרים ארצה... רוח הולך ולא ישוב... זהו אשר בטבע... תחית המתים אמנם היא מן המופתים... כל מה שתמצאהו מהרחקת שוב המתים – הוא על מה שבטבע, ואין זה סותר שוב מתים שירצה ה' בשובם (שם, עמ' שסד ואילך)

12) שההארכה אמנם תהיה בציר ענין נעלם עד שיושלם ציורו, או בהביא ראייה על אמתתו... אמנם דבר המופתים לא יעלם ציור... ומפני זה נפרש העולם הבא ונבארהו להעלמו, ולהיותו הענין אשר בטבע מנהגו של עולם, רצוני לומר: השאר הנפש. אמנם תחיית המתים היא אחד מן המופתים... ואין שם אלא להאמין בו לבד כמו שבאתנו ההגדה האמיתית... ואין ראייה עליו מצד העיון, ואמנם ינהג מנהג הנפלאות כולן ויקובל, אין שם זולת זה (שם, עמ' שסב)

13) ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה... הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהיה לו חלק בתחיית המתים (סנהדרין דף צ ע"א)

14) אם כדי לפרסם נסי הקב"ה ואמונתו בעולם, ואם כדי שישגו קצת תענוג גשמי אז כימים שנצטער בהם (עבודת הקודש ח"ב פמ"א)

15) משה רבנו לא האמינו בו ישראל, מפני האותות שעשה: שהמאמין על פי האותות יש בליבו דופי, שאפשר שיעשה האות בלאט וכישוף. אלא כל האותות שעשה במדבר, לפי הצורך עשאן לא להביא ראייה על הנבואה: צרך להשקיע את המצריים, קרע את הים והצלילם בו. צרכנו למזון, הוריד לנו את המן. צמאו, בקע להם את האבן. כפרו בו עדת קורח, בלעה אותם הארץ. וכן, שאר כל האותות (הלכות יסודי התורה פ"ח ה"א)

16) והאלהים עשה שייראו מלפניו וכוונתו לעשיית הנסים (מו"נ ח"ב פכ"ח)

17) בכל הגופים המתהוים וכלים, הכליון יפגע רק מצד החומר שלהם... כל השחתה, כליון או חסרון הם בגלל החומר דוקא... לחומר העפרי העכור החשוך הזה המניע אותה לכל חסרון והשחתה (שם ח"ג פ"ח)

18) וכן מה שדרשו... וחי בהם – לעולם הבא... לא דרשו כן אלא לפי שהמות מממש ובא על העולם, וראו להעתיק לשונות המורים על החיים הנצחיים אל הגוף אל חיי העולם הבא, אבל יודעים היו באמת שכוונת התורה על חיי העולם הזה (עבודת הקודש ח"ב פכ"א)

19) מתים שעתיד הקב"ה להחיות שוב אינם חוזרים לעפרן... ואנחנו מקיימים אנשי התחיה לעדי עד מימות תחית המתים לעולם הבא (רמב"ן, שער הגמול, סוף)

20) יהיה הגוף פועל ריק, ואין במעשה האלהים פועל בטל? הנה התשובה לכל זה... ועוד יש בצורה הזאת סודות עמוקים, כי לא היתה היצירה על זה הדמות הפקר בלי טעם, רק לצורך גדול ולטעם נכבד, והעושו יתברך רוצה בקיומו (שם פרק ט)

21) לזכך אותו זיכוך ממש, להעלותו משפל מדרגתו החמרית וחשכה אל המדרגה העליונה, להיות כמלאכי השרת... וחונך ואליהו נתעלו לשמים בגופם ממש, אחר אשר זככו את חמירותם זיכוך גדול (דעת תבונות סימן ע)